

Hoppsan!

Under de senaste fem åren har tre grova ryska spionerier uppdagats. Det första fallet var i september 1951, då en svensk militär, flaggmaskinisten Hilding Andersson, häktades och senare dömdes till livstids straffarbete. Den närmast ansvarige ryske tjänstemannen sändes ur landet, och en protest överlämnades till den ryske ambassadören Rodionov, vilken förnekade det skedda. Om vad som från svenskt och ryskt håll anfördes i denna sak har inga närmare uppgifter lämnats av utrikesdepartementet.

Den andra stora spionerifären år 1952 gällde en kommunistisk journalist, Fritjof Enbom, samt en rad andra svenskar; Enbom dömdes senare till livstids straffarbete, och även andra personer blev i samband härmed dömda till straff. Även i detta fall klarlades att ryska ambassadtjänstemän, främst en biträdande militärattaché, medverkat i spioneriet. Från detta tillfälle finns ingående uppgifter om mellanhavandet mellan den svenska regeringen och den ryske ambassadören. Den 16 juni 1952 framförde statsministern ett muntligt meddelande till den ryske ambassadören, som enligt utrikesdepartementets dokumentinsamling bland annat innehöll förklaringen att "tjänstemän vid ambassaden under en följd av år utnyttjat svenska medborgare för spioneri riktat mot Sverige. Vad som nu blivit känt härom har djupt upprört svenska folket och svenska regeringen. Med en protest mot vad sålunda förekommit önskar jag med stort allvar uttala att svenska regeringen bestämt förväntar, att åtgärder måtte vidtagas för att förhindra att personer knutna till den av Er ledda ambassaden eller andra Sovjetrepresentationer här i landet gör sig skyldiga till handlingar av den art som här berörs." Den ryske ambassadören inte blott förnekade fakta, utan svarade med angrepp och förolämpningar mot Sverige. Sålunda uttalades i ett meddelande den 28 juni att anklagelserna mot ryska tjänstemän grundades "på falska ut-sägor och påhitt av de provokatörer som har som sitt mål att förtala Sovjetambassadens tjänstemän i Sverige och försäma de goda grann-

förbindelserna mellan Sverige och Sovjetunionen". Det talades också "om de gentemot Sovjetunionen fientliga syften som man strävar efter genom iscensättningen av den sk Enbomsaffären". I ett senare meddelande av den 1 oktober 1952 upprepar den ryske ambassadören dessa påståenden.

Den tredje stora spionerifären har för några veckor sedan avslöjats. Även i detta fall har en rysk tjänsteman tvungits att lämna landet och en protest har avgivits till den ryske ambassadören. Denne har enligt gårdagens meddelande avvisat den svenska protesten såsom ogrundad.

Man fäster sig vid att regeringen både diplomatiskt och i relation till den svenska allmänheten behandlat dessa spionerifärer på olika sätt. 1951 och 1956 har endast knappa meddelanden offentliggjorts; dessa meddelanden innehåller föga mera än att en svensk protest avgivits och att den ryske ambassadören avvisat protesten. Vad som framkommit tyder emellertid på att regeringsaktionen 1952, om vilken utförliga uppgifter lämnats, var vida bestämdare än aktionen 1951 och 1956. År 1952 betonades bland annat med skärpa att åtgärder måste vidtas för att dylika ryska spionerier inte vidare skulle komma i fråga. Den ryske ambassadören svarade fräckt och lögnaktigt, och detta svar har publicerats. Varför har man inte inskridit lika bestämt vid spioneriet i år? Det hade varit naturligt med en ännu skarpare protest än 1952, särskilt med hänsyn till

att regeringen då väddade till ambassaden att upphöra med spioneriet och att ambassadören svarade med osanningar och beskyllningar. Är det just ambassadörens fräckhet som gör att man nu inte vågat uttala sig så bestämt från svensk sida? Eller har den allmänna vänskapspropagandan till den grad påverkat den svenska utrikesledningen att den inte vill säga ifrån lika kraftigt som för några år sedan? Det minsta vi kan begära är att regeringen upplyser om varför den handlat så olika i båda dessa fall.

De nu nämnda spionerifärena är inte de enda efter kriget. Sedan krigsslutet har tio—femton till Sovjetambassaden eller öststatsbeskickningarna knutna diplomater och tjänstemän måst lämna Sverige sedan den svenska polisen kunnat påvisa att de varit inblandade i spionerifärer i vårt land. Men svenska protester har avvisats, de svenska myndigheterna och den svenska regeringen har påstått fara med osanning, och nya förolämpningar mot Sverige har såvitt man kan se varit det enda resultatet av protesterna. Den svenska regeringen har tagit saken lugnt, rent av lugnare 1956 än 1952, ambassadör Rodionov sitter fortfarande kvar, och den svenske statsministern blir ursinnig då frågan om ambassadörens avlägsnande förs på tal. Det är inte underligt att rysarna fortsätter som om ingenting hänt, att de tydligen uppfattar de svenska protesterna som ett slags diplomatiska ceremonier.

Så är det över hela linjen i fråga om de ryska övergreppen. Sverige kommer med sina klagomål och protester; rysarna svarar med ett oförskämt hoppsan eller med nya förolämpningar. Och så slår sig den svenska regeringen till ro igen — tills den blir tvungen att protestera igen.